

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Győri Ítéltábla a dr. Knáb Gabriella pártfogó ügyvéd által képviselt **felperesnek** dr. P. Németh Andrea ügyvéd által képviselt **I. r. és II. r. alperesek** ellen **kártérítés megfizetése** iránt indított perében a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság által 2009. május 13. napján meghozott 9.P.20.189/2008/25. számú ítélet ellen a felperes részéről 26. és 28. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az ítéltábla a megyei bíróság ítéletét helybenhagyja.

Köteles a felperes 15 nap alatt megfizetni az I. r. és II. r. alpereseknek 30.000,- Ft - 30.000,- Ft (Harmincezer- harmincezer forint) másodfokú perköltséget.

A feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítéltábla megállapítja, hogy a felperes teljes mértékben pervesztes, a pártfogó ügyvéd munkadíját az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s:

A megyei bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében a felperes - többször módosított kereseti kérelme szerinti - 443.000,- Ft összegű kártérítés megfizetése iránti igényét elutasította. Egyúttal kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesek részére 70.000,- - 70.000,- Ft elsőfokú eljárási perköltséget. Megállapította, hogy 206.580,- Ft le nem rótt eljárási illeték az állam terhén marad.

A határozata indokolásában megállapított tényállás szerint a felperes kizárólagos tulajdonát képezi az **városi** ... és hrsz-ú, természetben Város, ... szám alatti beépítetlen terület és lakóház megjelölésű ingatlan, amelynek hátsó telekhatára mögött közvetlenül a **"B"** védőgátja húzódik.

2002. augusztus 15. napjának 12.00 órájától 2002. augusztus 21. napjának 18.00 órájáig a Dunán rendkívüli árvízvédelmi készültséget rendeltek el. ... Város Polgármestere a 2002.

augusztus 18. napján kelt számú határozatában elrendelte a "B" jobb part 1+760 és 2+600 töltéskilométer közötti szakaszon ("B" sétány 53. szám nyugati falsíkjától a ... útig) a mentett oldali védősávot érintő ingatlanok igénybevétele és a töltéslábtól számított 8 méteres sávot érintő kerítések és építmények bontását, a biztonsági sáv kialakítását a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 1999. évi LXXIV. törvény 20.§ (1) bekezdés b) pontja alapján.

A határozatot az ... Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság alkalmazottai végrehajtották, amelynek során 2002. augusztus 19. napján a felperes hátsó telekhatárán, de a védősávon belül elhelyezett 20,7 méter hosszúságú, mobilizálható alumínium-sodrony kerítését elbontották, továbbá 4 darab gyümölcsfát, 6 tőke szőlőt kivágtak, a betonjárda elemeket megsértették. Később a felperes jobb oldali telekhatáron lévő kerítését is elbontották, a védőgát lábától 6,4 méterre másik kerítést emeltek. Ezen kerítés miatt a felperes számára a telkének hátsó részéből 99 m² térmértékű terület nehezen megközelíthetővé vált.

A környékbeli lakók - köztük a felperes - 2002. augusztus 21. napján a polgármester határozata ellen fellebbezéssel éltek. Később, 2002. augusztus 28. napján a felperes az eredeti állapot helyreállítására szólította fel a polgármestert, egyúttal jelezte a kártalanítási igényét, amelyet összecszerűen (443.000,- Ft) 2002. szeptember 13. napján jelentett be. Ezt az igényt... Város Polgármestere a ... számú határozattal elutasította, amelyet a ... Megyei Közgyűlés Elnöke ... számú határozatával helybenhagyott. A jogerős közigazgatási határozattal szemben kereseti kérelmet terjesztett elő a felperes, amelyet a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság elutasított arra hivatkozással, hogy a felperes jogszabályi (1995. évi LVII. törvény 24.§ (1) és (3) bekezdései és 1964. évi IV: törvény 26.§ (2) bekezdés) tilalom ellenére a védősávban helyezett el kerítést, és telepített növényzetet, így ezek eltávolításáért kártalanítás nem jár.

A megyei bíróság megállapította, hogy az 1999. évi LXXIV. törvény (továbbiakban Kat.) 22.§ (1) bekezdése értelmében a polgármester a polgári védelmi feladatoknak ezen törvényben meghatározott irányítása és végrehajtása során - a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (továbbiakban Ötv.) 7.§ (2) bekezdésében telepített - államigazgatási jogkörben jár el. Az ezen jogkörében határozatot hozó polgármester az Ötv. 30-35.§-ok értelmében választással létrejövő sajátos jogviszonyban áll az önkormányzattal, vonatkozásában a munkáltatói jogkört a képviselő-testület gyakorolja. A polgármester eljárásáért a Ptk. 349.§ alapján nem a Polgármesteri Hivatal, hanem - további feltételek fennállása esetén is csak - az önkormányzat felelőssége lenne megállapítható. Így a felperesnek az I. r. alperessel szembeni kereseti kérelmét keresetösségi jog hiányában elutasította.

A II. r. alperes kártérítési felelőssége a Ptk. 349.§ alapján abban az esetben lenne megállapítható, ha a polgármester határozatának meghozatalára jogellenesen került volna sor, és ezzel okozati összefüggésben kár érte volna a felperest. A sérelmezett határozatot azonban a polgármester a Kat. 20.§ (2) bekezdés b) pontja alapján, a központi védelemvezető felszólítására hozta meg, ezért a jogellenesség hiánya okán a II. r. alperes kártérítési felelőssége kizárt.

Megállapította, hogy a 2002. évi fenyegető árvízhelyzetben a polgármesternek a védősáv szabaddá tételére kötelező határozata sem a védekezés célszerűségét, sem az arányosság

követelményét nem sértette. A felperes a Kat. 24.§ (2) bekezdése értelmében köteles a védekezés elősegítése és a védekezés céljára alkalmas ingó és ingatlan dolog igénybevételét tűrni. A felperes a tulajdona korlátozása körében keletkezett kártalanítási igényét a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság a 11.K.20.513/2006. számú eljárásban már elbírálta. A vízügyi szakértő kirendelésére vonatkozó felperesi indítvány okafogyottá vált, mivel a felperes az életveszélyesnek tartott védtöltéssel kapcsolatban előterjesztett 1.000.000,- Ft összegű nem vagyoni kártérítésétől elállt.

A megyei bíróság a Ptk. 107.§ (2) bekezdésében foglaltakat nem tartotta a perbeli esetre alkalmazhatónak, mert az abban foglalt jogviszonynak nem lehet alanya az általános árvízveszély során közigazgatási jogkörben eljáró polgármester.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést annak hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalra utasítása iránt. A fellebbezési kérelmét azzal indokolta, hogy a per eldöntéséhez az igazságügyi vízügyi szakértő véleményének beszerzése nélkülözhetetlen, mert az nemcsak a nem vagyoni kár körében szükséges, hanem a jogellenesség megállapítása körében is, azaz szabad-e árvíz idején a talajszerkezetet megbontani. A korábbi előadását megismételve arra hivatkozott, hogy a polgármester bontási határozata felelőtlen és jogellenes volt, mert nem az árvíz elleni védekezést szolgálta, értelmetlen és indokolatlan károkat okozott, végrehajtása új veszélyhelyzetet teremtett, és alkotmányellenes területszerzést jelentett. A Ptk. 349.§ (1) bekezdése szerinti kártérítési igénye alapos, mert a polgármester határozata jogellenes tevékenységet rendelt el, amelynek következtében számára kárt okoztak (tönkretették az ingatlan hátsó kerítését, az annak helyén maradó üregek pedig teret engedtek a 2006. évi árvíznek, kártalanítás nélkül lekerítették az ingatlanából 8 méter szélességű területet), továbbá a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

Az ítélet indokolása több helytelen megállapítást tartalmaz, így azok kijavítását az alábbiak szerint kérte: A telekhatártól 8 méterre 2002. augusztus 19. napján másik kerítést emeltek, majd 2002. december 12. és 13. napja között szétdőzerolták az oldalkerítését is. Az újabb kerítés létesítésével a felperes telkének hátsó részéből 99 m² nem megközelíthető. A 46/1999. (III. 18.) Korm. rendelet korlátozásai a felperesre nem vonatkoznak, mert nem fakadó vizek által veszélyeztetett területen lakik.

Az alperesek a fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság helyesen járt el a tényállás megállapításánál, és abból megalapozott következtetést vont le. Alapos indokkal utasította el a felperes szakértői bizonyításra irányuló kérelmét, mivel az okafogyottá vált a felperes nem vagyoni kár körében előterjesztett kereseti kérelmétől történt elállása miatt.

Az ítélet tábla a megyei bíróság fellebbezett ítéletét a Pp. 256/A.§ (1) bekezdés f) pontja és a (3) bekezdése értelmében - a felek nem kérték tárgyalás tartását - tárgyaláson kívül felülbírálván megállapította, hogy a felperes fellebbezése nem alapos.

A megyei bíróság az általa lefolytatott bizonyítási eljárásban beszerzett bizonyítékokat a Pp. 206.§-a szerint helyesen, okszerűen, összességükben értékelve helyes tényállást állapított meg, az abból levont jogi következtetése is érdemében helytálló.

Helyesen vizsgálta az elsőfokú bíróság azt, hogy a polgármester által közhatalom gyakorlása során okozott kárért a polgármesteri hivatal, vagy az önkormányzat tartozik-e helytállni. E körben helyénvaló az a megállapítás, hogy - az Ötv. 7.§-ban foglalt felhatalmazás alapján - a Kat. 22.§ (1) bekezdése és a Vgtv. 17.§ (4) és (7) bekezdése államigazgatási jogkört telepít a polgármester személyére. Helytállóan tartalmazza az elsőfokú ítélet azt is, hogy a polgármester, mint az önkormányzat egyik szerve, különleges státuszú köztisztviselő. Az Ötv. 33.§-a értelmében a polgármester tekintetében a képviselő-testület gyakorolja a munkáltatói jogokat. Ez a rendelkezés abban az esetben is irányadó, ha jogszabály hozzá telepítette az adott - katasztrófavédelemi - hatáskört (Debreceni Ítéltábla Pf. II. 20.441/2005/5.). Erre tekintettel a polgármester eljárása során okozott - esetleges - kárért kártérítés jogcímén indított perben az önkormányzat rendelkezik passzív perbeli legitimációval. A kifejtettek alapján nincs lehetőség arra, hogy a felperes az I. r. alperesként megjelölt polgármesteri hivatallal szemben kártérítési igényt érvényesítsen. Ezért az elsőfokú bíróság jogszerűen utasította el a felperesnek az I. r. alperessel szemben előterjesztett keresetét.

Osztotta az ítéltábla a II. r. alperessel szemben - a Ptk. 349.§ alapján - előterjesztett kártérítési igényt elutasító elsőfokú döntést. A Ptk. szabályozása értelmében az államigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti kereset alaposságához a Ptk. 339.§-ában foglalt általános (jogellenes magatartás, kár és a kettő közötti okozati összefüggés) és a Ptk. 349.§-ában szabályozott különös (a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette) kártérítési elemek együttes fennállása szükséges. Bármelyik feltétel hiányában a helytállási kötelezettség megállapítása alaptalan.

Az ítéltábla az elsőfokú ítélet felülbírálata során megállapította, hogy az abban felhívott jogszabály, a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 1999. évi LXXIV. törvény (Kat.) és annak végrehajtásáról szóló 179/1999. (XII. 10.) Korm. rendelet általánosságban, minden (természeti, biológiai eredetű, tűz okozta) katasztrófa elleni védekezés irányítására vonatkozóan tartalmaz rendelkezéseket. A jelen per alapját képező árvíz, mint természeti katasztrófa elleni védekezés részletes szabályait a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (Vgtv.) VI. fejezete (A vizek kártételei elleni védelem és védekezés) és annak végrehajtása körében alkotott Korm. rendeletek szabályozzák.

A Kat. 24.§ (2) bekezdés c) pontja rögzíti, hogy a természetes személyek és szervezetek a védekezés közvetlen irányításáért felelős vezető felszólítására kötelesek a védekezést elősegíteni a védekezés céljára alkalmas ingó és ingatlan rendelkezésre bocsátásával, igénybevételének tűrésével. Ezen szakasz (3) bekezdése értelmében az előbbi kötelezettség teljesítése csak akkor tagadható meg, ha a kötelezettség teljesítésével a felszólított önmaga, vagy mások életét, testi épségét, vagy egészségét közvetlen és súlyos veszélynek teszi ki.

A kötelezettségteljesítés megtagadásának alapjául szolgáló körülmények a peradatok alapján nem állapíthatók meg, így a központi védelemvezető felszólításának, utasításának a polgármester köteles volt eleget tenni.

Az ítéltábla vizsgálta a perbeli időszakban hatályban volt, az Országos Vízügyi Főigazgatóság, valamint a vízügyi igazgatóságok feladat- és hatásköréről szóló 234/1996.

(XII.26.) Korm. rendeletet is, amely a vízügyi igazgatóságokat és azok feladatait határozza meg. A rendelet 5.§ (1) bekezdés fa) 2.,3.,4 pontjában foglaltak szerint a vizek kártételei elleni védelem körében a vízügyi igazgatóság ellátja a vízkárelhárítással (árvíz- és belvízvédekezéssel), valamint a vízminőségi kárelhárítással összefüggő - külön jogszabályban meghatározott - feladatokat, így különösen irányítja, illetőleg ellátja a vízkárelhárítás műszaki, igazgatási teendőit; tervezi, szervezi és szakmailag irányítja a védekezés területi feladatainak ellátását; irányítja a helyi önkormányzatok vízkárelhárítási tevékenységét. E rendelkezés tükrében is az árvíz elleni védekezés körében a vízügyi igazgatóság jogszerűen utasította a polgármestert. Tekintettel arra, hogy a felszólításban foglalt kötelezettség (kerítésbontás elrendelése) a vízügyi igazgatóság vezetője, mint központi védelemvezető szakmai kompetenciájába tartozó, az árvíz elleni védekezés körében szokásos feladatot tartalmazott, így azt a polgármester mérlegelés nélkül köteles volt teljesíteni.

Figyelemmel arra, hogy a polgármester a sérelmezett határozatában foglalt kötelezettséget olyan felszólítás alapján rendelte el, amelyet jogszabályi rendelkezés alapján köteles volt végrehajtani, a határozat meghozatala nem jogellenes.

Ezek alapján helyesen állapította meg a megyei bíróság azt, hogy az általános feltételként megkívánt jogellenesség hiányzik, és ezért nem alapos a kártérítés megfizetése iránti kereseti kérelem.

A kifejtettekre tekintettel a megyei bíróság alappal mellőzte - mint szükségtelent - a bontási kötelezettség jogellenességének szakértői vizsgálatára irányuló felperesi bizonyítási indítványt.

Egyetértett az ítéletábrával azzal az elsőbírói állásponttal is, amely szerint a perbeli esetre a Ptk. 107.§ (2) bekezdése szerinti szükséghelyzet megszüntetése során okozott - indokolatlanul nagy - kár megtérítésére vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatóak. Az államigazgatási jogkörben eljáró polgármester az árvízvédelem körében végzett tevékenysége során közhatalmat gyakorolt, így az esetleges kártérítési felelősségét a Ptk. 349.§ (1) bekezdése alapján kell vizsgálni. Az erre alapított kártérítési igényt a megyei bíróság vizsgálta, és fent írtak alapján jogszerűen utasította el.

Mindezen indokok alapján az ítéletábrával a megyei bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (2) bekezdés első fordulata alapján helybenhagyta.

Az ítéletábrával a másodfokú perköltség megfizetésére a Pp. 78.§ (1) bekezdése értelmében a pereszes felperest kötelezte, amelynek összegét a 32/2003 (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (5) bekezdése alapján állapította meg. Tekintettel a felperes személyes költségmentességére, a 26.600,- Ft összegű fellebbezési eljárási illetéket és a pártfogó ügyvéd munkadíját az állam viseli (Pp. 78.§ (1) bekezdés, 6/1986 (VI.26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdés és 14.§).

A pártfogó ügyvédi díj összegéről a Pp. 87.§ (2) bekezdés, továbbá a Jstv. 11/A.§, 11/B.§-ok alapján az azt engedélyező Komárom-Esztergom Megyei Igazságügyi Hivatal Jogi Segítségnyújtó Szolgálatára fog rendelkezni.

ör, 2010. április 19. napján

Dr. Világi Erzsébet
a tanács elnöke

. Maurer Ádám
előadó bíró

Dr. Havasiné dr. Orbán Mária
bíró

If.: dr. Korát Viktória
2010. április 19. napján